

Vrije Universiteit Brussel
Bachelor in de geografie
(academisch gerichte bachelor)

Inhoud

1	Samenvattende conclusie	3
2	Besluit	4
3	Werkwijze en verantwoording	5
3.1	Evaluatieorgaan en visitatiecommissie	5
3.2	Werkwijze	5
3.3	Domeinspecifiek referentiekader	7
3.4	Overwegingen NVAO betreffende werkwijze evaluatieorgaan en visitatiecommissie	7
4	Opleiding	9
5	Beoordeling	10
5.1	Doelstellingen opleiding	10
5.2	Programma	11
5.3	Inzet personeel	14
5.4	Voorzieningen	16
5.5	Interne kwaliteitszorg	17
5.6	Resultaten	18
6	Oordelen visitatiecommissie	20
7	Oordelen NVAO	21
8	Opmerkingen en bezwaren van instelling	22

1 Samenvattende conclusie

Bij brief van 25 januari 2010 heeft Vrije Universiteit Brussel (VUB) bij de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO) een aanvraag tot accreditatie ingediend voor de opleiding Bachelor in de geografie (academisch gerichte bachelor), steunend op een visitatierapport uitgevoerd door de Vlaamse Interuniversitaire Raad. De aanvraag is ontvangen op 27 januari 2010.

Procedurele eisen

De NVAO komt tot de volgende vaststellingen:

- De visitatiecommissie heeft het visitatieprotocol gevolgd zoals vastgesteld door het evaluatieorgaan;
- Het referentiekader gehanteerd door de visitatiecommissie bevat alle onderwerpen en facetten van het Accreditatiekader bestaande opleidingen hoger onderwijs Vlaanderen van de NVAO (accreditatiekader) inclusief een domeinspecifieke vertaling. De facetten worden wel in een afwijkende volgorde behandeld;
- De visitatiecommissie heeft de beslisregels beschreven in het accreditatiekader adequaat toegepast;
- De gevolgde procedure is in overeenstemming met het toetsingskader voor de werkwijze van de VLIR en VLHORA als evaluatieorgaan of de erkenningsregeling van andere evaluatieorganen.

Inhoudelijke eisen

De NVAO komt tot de volgende vaststellingen:

- Het oordeel van de visitatiecommissie over de kwaliteit van de opleiding is mede gebaseerd op een vergelijking met verwante opleidingen en zo mogelijk internationaal gehanteerde normen voor opleidingen in het relevante domein;
- In het visitatierapport vastgesteld door de visitatiecommissie is voldoende gemotiveerd waarom de opleiding al dan niet aan de criteria van het beoordelingskader (hoofdstuk 2) voldoet zodat voldoende generieke kwaliteitswaarborgen voorhanden zijn. Het visitatierapport behandelt minimaal de zes in het accreditatiekader genoemde onderwerpen, waarbij per onderwerp aan alle facetten aandacht wordt besteed. Voor ieder facet is een oordeel gegeven op de vierpuntsschaal op basis waarvan per onderwerp een oordeel volgt. De oordelen zijn onderbouwd met feiten en analyses. Het visitatierapport wordt afgesloten met een samenvattend oordeel over de opleiding;
- Het visitatierapport geeft inzicht in de kwaliteit van de visitatiecommissie. Het visitatierapport bevat informatie over de omvang en de samenstelling van de visitatiecommissie, en over haar onafhankelijkheid, deskundigheid en gezaghebbendheid.

2 Besluit

betreffende de accreditatie van de Bachelor in de geografie (academisch gerichte bachelor) van de Vrije Universiteit Brussel.

De NVAO,
Na beraadslaging,
Besluit :

Met toepassing van het decreet van 4 april 2003 betreffende de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen, wordt het accreditatierapport en –besluit met positief eindoordeel voor de opleiding Bachelor in de geografie (academisch gerichte bachelor) van de Vrije Universiteit Brussel goedgekeurd en wordt de opleiding geaccrediteerd. Het betreft een opleiding zonder afstudeerrichtingen, die te Brussel-Hoofdstad wordt georganiseerd.

De in het eerste lid bedoelde accreditatie geldt vanaf de aanvang van het academiejaar 2010-2011 tot en met het einde van het academiejaar 2017-2018.

Den Haag, 13 juli 2010

Voor de NVAO,

Lucien Bollaert
(bestuurder)

3 Werkwijze en verantwoording

Bij brief van 25 januari 2010 heeft Vrije Universiteit Brussel bij de NVAO een accreditatieaanvraag ingediend voor de opleiding Bachelor in de geografie. De aanvraag is ontvangen op 27 januari 2010.

Ter ondersteuning van deze aanvraag heeft Vrije Universiteit Brussel een rapport bijgevoegd vanwege een evaluatieorgaan: VLIR.

De NVAO heeft deze aanvraag beoordeeld aan de hand van het Accreditatiekader bestaande opleidingen hoger onderwijs Vlaanderen (14 februari 2005), conform de Handleiding accreditatie Vlaamse Gemeenschap (8 mei 2007) en het Reglement tot bepaling van bestuursbeginselen die van toepassing zijn bij de besluitvorming inzake accreditatie en Toets Nieuwe Opleiding ten aanzien van hogeronderwijsopleidingen in de Vlaamse Gemeenschap (14 februari 2005).

3.1 Evaluatieorgaan en visitatiecommissie

Evaluatieorgaan: Vlaamse Interuniversitaire Raad

Visitatiecommissie:

- Voorzitter: Prof. Dr. Henk Ottens, emeritus hoogleraar sociale geografie, Faculteit Geowetenschappen, Universiteit Utrecht; onderzoeksadviseur Planbureau voor de Leefomgeving.
- Leden:
  - Prof. Dr. Steven De Jong, hoogleraar fysische geografie, landdegradatie en remote sensing, Faculteit Geowetenschappen, Universiteit Utrecht;
  - Prof. Dr. Serge Schmitz, hoogleraar rurale, culturele en sociale geografie, Unité de Géographie économique et sociale Institut de Géographie, Université de Liège;
  - Prof. Dr. Menno-Jan Kraak, hoogleraar ITC, afdelingshoofd Geo-informatie ITC, Universiteit Utrecht;
  - Prof. Dr. Ann Verhetsel, hoogleraar economische geografie, Faculteit Toegepaste Economische Wetenschappen, Universiteit Antwerpen, geaggregeerde HSO in de geografie en ruimtelijke planning;
  - Mevr. Ann Vanclooster, studente Master in de Geomatica en Landmeetkunde, Universiteit Gent.

Secretaris: Dhr. Jasper Stockmans, stafmedewerker van de Cel Kwaliteitszorg van de Vlaamse Interuniversitaire raad (VLIR).

De Erkenningscommissie heeft bij besluit van 11 december 2008 bevestigd dat de samenstelling van deze visitatiecommissie voldoet aan de criteria van onafhankelijkheid die gelden voor de opleidingen van ambtshalve geregistreerde instellingen.

3.2 Werkwijze

Ter voorbereiding van de visitatie werd aan de opleiding gevraagd een uitgebreid zelfevaluatierapport op te stellen. De Cel Kwaliteitszorg van de VLIR heeft hiervoor een visitatieprotocol ter beschikking gesteld waarin de verwachtingen ten opzichte van de inhoud van het

zelfevaluatie-rapport uitgebreid beschreven zijn. Het zelfevaluatie-rapport volgt het accreditatiekader. Naast feitelijke beschrijvingen per onderwerp en per facet van het accreditatiekader wordt aan de opleiding ook gevraagd haar toekomstperspectieven kenbaar te maken en een kritische sterkte/zwakteanalyse op te nemen in het zelfevaluatie-rapport. Daarnaast wordt een aantal verplichte bijlagen opgenomen, zoals een beschrijving van het programma, studenten- en personeelstabellen, cursusbeschrijvingen, examenvragen, enz. De commissie ontvangt dit zelfevaluatie-rapport een aantal maanden voor het eigenlijke bezoek, waardoor zij voldoende gelegenheid krijgt deze documenten zorgvuldig te bestuderen en het eigenlijke bezoek grondig voor te bereiden.

De visitatiecommissie hield haar installatievergadering op 19 januari 2009. Op dit moment hadden de commissieleden het visitatieprotocol en het zelfevaluatie-rapport reeds een aantal maanden in hun bezit. Tijdens deze vergadering werden de commissieleden verder ingelicht over het visitatieproces en hebben zij zich concreet voorbereid op het af te leggen bezoek. Verder heeft de commissie op deze vergadering een referentiekader geformuleerd. Daarnaast werd het programma van het bezoek opgesteld en werd een eerste bespreking gehouden van het zelfevaluatie-rapport.

De tweede bron van informatie wordt gevormd door de gesprekken die de commissie tijdens haar bezoek aan de organiserende instelling heeft gevoerd met alle geledingen die zijn betrokken bij het onderwijs. Ook wordt aan de opleiding gevraagd – als een derde bron van informatie – om een veelheid aan documenten ter inzage te leggen ten behoeve van de commissie. Tijdens het bezoek is voldoende tijd uitgetrokken om de commissie de gelegenheid te geven deze documenten grondig te bestuderen. De documenten die ter inzage van de commissie worden gelegd zijn: het leermateriaal (cursussen, handboeken, syllabi), verslagen van de belangrijke beleidsvormende of beleidsopvolgende organen (faculteitsraad, opleidingscommissies, departementsraden), documenten die betrekking hebben op de interne kwaliteitszorg (enquêteformulieren, niet-persoonsgebonden evaluatie van het onderwijs), documenten aangaande de procedures van curriculumherzieningen, c.q. de omvorming naar de bachelor-master-(bama)structuur, voorbeelden van informatieverstrekking aan kandidaat-studenten, etc. Het programma voorziet – naast gesprekken met de opleidingsverantwoordelijken, de studenten, de assistenten, de docenten en de facultaire en opleidingsgebonden beleidsmedewerkers – steeds in een bezoek aan de faciliteiten (inclusief bibliotheek, practicalokalen, computerfaciliteiten), een gesprek met de afgestudeerden van de opleidingen en een spreekuur waarop de commissie bijkomend leden van de opleiding kan uitnodigen of waarop individuen op een vertrouwelijke wijze door de commissie kunnen worden gehoord.

De gesprekken zijn verhelderend geweest en waren een goede aanvulling bij de lectuur van het zelfevaluatie-rapport. Aan het einde van het bezoek werden, na intern beraad van de visitatiecommissie, de voorlopige bevindingen mondeling aan de gevisiteerde opleiding medegedeeld aan de hand van een presentatie door de voorzitter.

Als laatste stap in het visitatieproces heeft de commissie haar bevindingen, conclusies en aanbevelingen in voorliggend rapport vastgelegd. Bovendien heeft zij, overeenkomstig de bepalingen voor de visitaties in het kader van de NVAO accreditatie van de opleidingen, een beoordeling voldoende/onvoldoende toegekend aan de zes onderwerpen van het accreditatiekader, en een beoordeling excellent/goed/voldoende/onvoldoende toegekend aan de samenstellende en onderliggende facetten van elk onderwerp. De opleidingsverantwoordelijken werden hierbij in de gelegenheid gesteld om op het concept deelrapport te reageren.

De commissie heeft deze reacties voor zover zij zich er in kon vinden in het rapport verwerkt.

3.3 Domeinspecifiek referentiekader

Voor het beoordelen van het onderwijs gaat de visitatiecommissie uit van een referentiekader ten aanzien van geformuleerde doelstellingen, omschreven eindtermen en vastgestelde kwaliteitseisen waaraan naar haar oordeel de gevisiteerde opleidingen dienen te voldoen. Het referentiekader is een maatstaf die de commissie in staat stelt een expliciete, systematische en transparante beoordeling van de opleidingen uit te voeren.

Het referentiekader beschrijft in algemene termen de domeinspecifieke eisen waaraan de te visiteren opleidingen moeten voldoen. Het gaat om de academische bacheloropleiding 'Geografie', de academische bacheloropleiding 'Geografie en Geomatica', de academische masteropleiding 'Geografie' en de academische masteropleiding 'Geomatica en Landmeetkunde'. De eisen zijn vastgelegd in deel I (Doelstellingen en eindtermen). Daarnaast dient er ook voldoende inzicht te zijn in de algemeen onderwijskundige uitgangspunten en onderwijsorganisatorische eisen. Daarvoor baseert de commissie zich op de onderwijskundige en onderwijsorganisatorische richtlijnen die al voor andere opleidingen door de VLIR toegepast werden. Ze zijn weergegeven in deel II (Onderwijskundige en onderwijsorganisatorische richtlijnen). Bij het opstellen van het referentiekader heeft de commissie een aantal bronnen geraadpleegd. Uitgegaan is van de bij de VLIR-visitatie Geografie in 2001 en de QANU-visitatie 2007 Sociale Geografie, Planologie en Demografie in Nederland gehanteerde referentiekaders. Bij laatstgenoemde visitatie, waaraan diverse Vlaamse en Nederlandse hoogleraren deelnamen, is een op de Dublin descriptor gebaseerde structurering van het kader opgesteld. Voorts zijn elementen uit de QANU-visitaties Geomatics en Aardwetenschappen, beide uit 2007, overgenomen, om het inhoudelijke domein van de gevisiteerde opleidingen te kunnen afdekken. Bovendien werden de doelstellingen en eindtermen die de opleidingen in de zelfevaluatie rapporten voor hun eigen onderwijs hebben geformuleerd, evenals het Vlaamse Structuurdecreet (2003) en het toetsingskader van het Nederlands-Vlaams Accreditatie Orgaan (NVAO), in overweging genomen.

Het referentiekader werd vóór het bezoek, maar na het inleveren van de zelfevaluaties, voorgelegd aan de opleidingen. Tijdens het bezoek van de visitatiecommissie wordt de mogelijkheid geboden om het referentiekader met de opleiding te bespreken.

3.4 Overwegingen NVAO betreffende werkwijze evaluatieorgaan en visitatiecommissie

De NVAO komt tot de volgende vaststellingen:

- Het evaluatieorgaan heeft overtuigend aangetoond dat het oordeel in onafhankelijkheid tot stand is gekomen. Uit het onafhankelijkheidsbesluit van de Erkenningscommissie en de onafhankelijkheidsverklaringen van de commissieleden blijkt tevens dat de commissieleden in onafhankelijkheid tot hun oordeel zijn gekomen. De NVAO concludeert dat de visitatie en het beoordelingsproces in volstrekte onafhankelijkheid hebben plaatsgevonden;
- De commissie bestond uit zes leden inclusief een student. Op basis van de in het rapport beschreven informatie, waar onder cv's, heeft de NVAO vastgesteld dat onderwijsdeskundigheid en deskundigheid in de didactiek, de vakdeskundigheid binnen de discipline en het afnemend veld en relevante deskundigheid op het gebied van internationale ontwikkelingen van de discipline aanwezig waren. De deskundigheid binnen de commissie omvatte voldoende de gehele breedte van de opleiding.

De visitatiecommissie was bijgevolg voldoende deskundig en gezaghebbend om de beoordeling uit te voeren.

De visitatie heeft plaatsgevonden op basis van en in overeenstemming met het visitatieprotocol, zoals voorgelegd bij erkenning of toetsing:

- Het rapport geeft voldoende aan dat het visitatieprotocol effectief werd gevolgd;
- In het rapport verklaart de commissie dat de zelfevaluatie voldoende basis bood en dus voldoende zelfkritisch was;
- Het evaluatieorgaan heeft naar het oordeel van de NVAO overtuigend gegarandeerd dat de commissie adequaat heeft gewerkt;
- De commissie heeft de beschikking gekregen over eerdere visitatierapporten en heeft getoetst of de wijze waarop opleidingen met eerdere aanbevelingen en adviezen zijn omgegaan voldoende is.

De visitatie heeft plaatsgevonden op basis van en in overeenstemming met een domeinspecifiek referentiekader dat voldoet aan de eisen gesteld in de erkenningsregeling/toetsingsregeling en het NVAO kader. Daarbij is aangesloten bij:

- eisen gesteld door (buitenlandse) vakgenoten en de beroepspraktijk aan een opleiding in het domein;
- kaders gehanteerd in eerdere visitatie;
- indien beschikbaar beroepsprofielen;
- referentiekader aangereikt door opleiding, dat voldoende situering geeft van de opleiding in nationaal en/of internationaal verband en met betrekking tot de relevante beroepspraktijk;
- wettelijke eisen voor beschermde beroepen.

Voorts komt de NVAO tot de volgende vaststellingen:

- De werkwijze van de commissie bij de beoordeling van de opleiding Bachelor in de geografie (academisch gerichte bachelor) van de Vrije Universiteit Brussel is zorgvuldig en gedegen geweest. De gevolgde werkwijze en procedure, en de geraadpleegde informatiebronnen zijn helder en nauwkeurig geformuleerd en vermeld;
- De commissie heeft haar oordeel opgesteld en onderbouwd in overeenstemming met het visitatieprotocol en heeft de daarbij behorende beslisregels gevolgd. Voor de facetten geldt dat de analyses van de commissie duidelijk en consistent zijn, en ze leiden tot heldere conclusies. Op onderwerpniveau zijn de oordelen over de facetten op een juiste en zorgvuldige wijze afgewogen en neergelegd in heldere conclusies;
- De commissie heeft hiertoe op een zorgvuldige wijze een domeinspecifiek referentiekader vastgesteld;
- Het kwaliteitsoordeel bij de toetsing is - voor zover relevant - mede gebaseerd op een vergelijking met verwante andere opleidingen en internationaal geaccepteerde criteria voor opleidingen in het desbetreffende domein;
- De commissie heeft in haar advies een aantal kritische kanttekeningen opgenomen. De NVAO onderschrijft deze en brengt deze onder de aandacht van de opleiding.
- De visitatiecommissie heeft in het kader van het verbeterperspectief aanbevelingen in het visitatierapport geformuleerd.

De NVAO is in het licht van het vorenstaande tot de slotsom gekomen dat de beoordeling van de voorliggende opleiding zorgvuldig en gedegen tot stand is gekomen, en dat het eindoordeel van de commissie deugdelijk is gemotiveerd.

4 Opleiding

Beschrijving van de opleiding

- instelling: Vrije Universiteit Brussel
- aard instelling: ambtshalve geregistreerd
- vestiging: Brussel-Hoofdstad
- graad en de kwalificatie: Bachelor in de geografie
- niveau en oriëntatie: academisch gerichte bachelor
- studieomvang: 180 studiepunten
- afstudeerrichtingen: geen
- onderwijstaal: Nederlands
- studiegebied: Wetenschappen
- aard van de aanvraag: accreditatie

5 Beoordeling

De NVAO steunt haar besluitvorming op volgende elementen:

- Het accreditatierapport bevat een beoordeling per onderwerp en per facet¹;
- De NVAO hanteert bij de beoordeling van de onderwerpen de scores 'voldoende' en 'onvoldoende'²;
- Een accreditatiebesluit is positief indien alle samenvattende oordelen over de onderwerpen voldoende zijn. Het eindoordeel spreekt zich niet uit over gradaties in kwaliteit. Dit gebeurt door de visitatiecommissie die in haar rapport een score geeft per facet;
- De NVAO kan per facet volstaan met een verwijzing naar de bevindingen en de overwegingen van het bijhorende visitatierapport, m.a.w. ze kunnen door de NVAO worden overgenomen. Per facet wordt aangegeven of de NVAO de bevindingen en overwegingen van de visitatiecommissie bijtreedt. Indien dat niet het geval is draagt de NVAO een eigenstandige motivering aan³.

5.1 Doelstellingen opleiding

Facet 1.1. Niveau en oriëntatie opleiding

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 1.1 in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Facet 1.2. Domeinspecifieke eisen

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 1.2 in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Samenvattend oordeel, weging van de facetten en motivering van het samenvattend oordeel over onderwerp 1: doelstellingen opleidingen:

De commissie stelt vast dat de opleidingsdoelstellingen op adequate wijze gericht zijn op het beheersen van algemene competenties en stroken met het Structuurdecreet. Bovendien acht ze het beheersen van algemene wetenschappelijke competenties en het begrip van wetenschappelijk-disciplinaire basiskennis als voldoende ingevuld in de doelstellingen. De commissie stelt vast dat de algemene en specifieke eindcompetenties de student voorbereiden op het masterniveau. Met betrekking tot uitstroom naar het werkveld acht de commissie de algemene doelstellingen toereikend. Ze stelt bovendien vast dat de nodige aandacht wordt besteed aan de internationale dimensie. Uit de gesprekken en uit het zelfevaluatie-rapport leert de commissie dat de doelstellingen zowel bij de studenten als bij het personeel bekend zijn.

¹ Art.7 en 8 van het reglement ' tot bepaling van de bestuursbeginselen die van toepassing zijn bij de besluitvorming inzake accreditatie en toets nieuwe opleiding ten aanzien van opleidingen in de Vlaamse gemeenschap', hierna 'reglement Bestuursbeginselen'

² Accreditatiekader en art. 58&1, eerste lid van het decreet van 4 april 2003 betreffende de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen.

³ Art.12 van het reglement Bestuursbeginselen

De doelstellingen sluiten volgens de commissie aan bij de eisen van de (wetenschappelijke) discipline, van (buitenlandse) vakgenoten en van het relevante beroepenveld. Ze sluiten volgens de commissie ook op adequate wijze aan bij wat van een brede geografie opleiding op bachelorniveau verwacht wordt. De opleidingsverantwoordelijken leggen een accent op methoden en technieken, hetgeen de commissie eerder als realistisch acht in het kader van een masteropleiding. Ze vraagt de opleiding om dit te herbekijken met oog op de haalbaarheid binnen drie bachelorjaren.

Overwegingen NVAO:

De NVAO sluit zich aan bij de motivering van de visitatiecommissie voor de score voldoende voor het onderwerp Doelstellingen opleiding.

Conclusie NVAO:

De NVAO beoordeelt het onderwerp Doelstellingen opleiding als **voldoende**

5.2 Programma

Facet 2.1. Eisen professionele / academische gerichtheid

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 2.2 in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Facet 2.2. Relatie tussen doelstelling en programma

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 2.1 in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Facet 2.3. Samenhang programma

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 2.3 in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Facet 2.4. Studielast

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 2.5 *Studietijd* in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Facet 2.5. Toelatingsvoorwaarden

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 2.9 in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Facet 2.6. Studieomvang

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 2.4 in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Facet 2.7 Afstemming tussen vormgeving en inhoud

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 2.6 in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Facet 2.8 Beoordeling en toetsing

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 2.7 in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Samenvattend oordeel, weging van de facetten en motivering van het samenvattend oordeel over onderwerp 2: programma:

De commissie meent dat in het algemeen voldoende aandacht uitgaat naar de ontwikkeling van kennis en inzicht, van een inleidend niveau naar een verdiepend-specialiserend niveau. Zij suggereert om binnen het keuzegedeelte de kennisontwikkeling beter op te bouwen doorheen het opleidingstraject. Nu omvat dit keuzegedeelte vooral losse kenniscomponenten. De commissie stelt vast dat de bacheloropleiding een programma volgt met wetenschappelijke eindtermen en in voldoende mate daarvan afgeleide leerplannen. Aan wetenschappelijke attitudevorming en communicatievaardigheden met betrekking tot onderzoeksresultaten wordt progressief meer aandacht besteed. De aandacht voor de ontwikkeling van een onderzoekshouding is versnipperd aanwezig in het programma. De opbouw hiervan dient beter gestructureerd te worden. Met betrekking tot de aansluiting bij recente ontwikkelingen stelt de commissie vast dat de onderzoeksachtergrond van de lesgevers een actueel onderwijsaanbod garandeert. De commissie wenst haar waardering te uiten voor het feit dat de opleiding, ondanks de beperkte omvang van de vakgroep, ondersteund wordt door een behoorlijke omvang van onderzoek en door de internationale onderwijs- en onderzoeksactiviteiten van de staf. Hoewel de bacheloropleiding geen rechtstreekse beroepsfinaliteit heeft, worden toch heel wat vaardigheden aangehaald met betrekking tot maatschappelijk en beroepsmatig functioneren. De studenten spreken zich positief uit over de praktijkgerichte vorming.

De commissie meent dat het programma de studenten de mogelijkheid biedt om de geformuleerde eindkwalificaties te bereiken en dat programma en vorm van de gekozen uitgangspunten zijn afgeleid. Ze beschouwt de keuze voor een geïntegreerde geografieopleiding als goed gemotiveerd en te rechtvaardigen, maar is van mening dat de implementatie van de integratiedoelstelling aandacht verdient. De commissie heeft een steekproef van bachelorproeven bestudeerd en is van mening dat de bachelorproeven voldoen aan de gestelde eisen, maar dat de kwaliteit van bepaalde bachelorproeven qua wetenschappelijk niveau voor verbetering vatbaar is. De internationale dimensie wordt volgens de opleidingsverantwoordelijken bewerkstelligd via literatuur en rechtstreeks contact met studenten en onderzoekers in de internationale setting van een universiteit. De docenten zijn bovendien medeorganisator van twee internationale masterprogramma's.

De commissie is tevreden over de coherentie van het programma, maar raadt de opleidingsverantwoordelijken aan om te blijven nadenken over een verdere uitwerking van de samenhang en een meer nadrukkelijke vormgeving van integratie van opleidingsonderdelen. De commissie is van mening dat de onderlinge aansluiting van individuele vakken en afstemming van de inhoud van de verschillende vakken via meer onderling overleg verder geoptimaliseerd kan worden. De commissie waardeert de inspanning hieromtrent in het kader van de nieuwe programmastructuur. Het verlaten van

de profielen komt volgens de commissie alvast ten goede ten aanzien van het integratieve karakter van sociale en fysieke geografie. De profilering biedt volgens de opleidingsverantwoordelijken enige inhoudelijke flexibiliteit binnen het normtraject van de bachelor, zonder dat afbreuk gedaan wordt aan het geïntegreerd karakter.

De commissie stelt vast dat de procedures met betrekking tot studietijdmeting op punt staan. Regelmatig worden kleine aanpassingen aan het curriculum doorgevoerd. Dit kan zowel op voorstel van de docent, op voorstel van de studenten, als op voorstel van de opleidingsraad in zijn geheel bij periodieke evaluatie van het programma. De commissie waardeert de positieve initiatieven met betrekking tot de spreiding van de studielast binnen de studiejaar. Uit een hearing blijkt namelijk dat er een cumulatie van taken opgemerkt wordt naar het einde van elk semester toe. Dit heeft de opleidingsverantwoordelijken reeds aangezet tot een meer strikte en over het semester verdeelde vastlegging van deadlines. De commissie acht de adequate begeleiding noemenswaardig als studiebevorderende maatregel. Ook de goede contacten met assistenten en docenten bevorderen de studeerbaarheid van de opleiding en worden door de studenten aangehaald als sterke troef.

De commissie meent dat aansluiting tussen het secundair onderwijs en de bacheloropleiding een knelpunt is omwille van de wettelijke bepalingen die aangeven dat de toelating tot een bacheloropleiding in de geografie geen beperking kent. De commissie beseft dat de opleidingsverantwoordelijken enkel controle hebben op een adequate voorlichting. Zij is van mening dat de instroomcriteria goed zijn uitgewerkt. De commissie stelt vast dat het programma in de mate van het mogelijke aansluit bij het secundair onderwijs en dat bij lacunes uitvoerige maatregelen worden getroffen. Hierdoor kunnen ook leerlingen met een minder doorgedreven wetenschappelijke opleiding succesvol doorstromen. Specifieke activiteiten met betrekking tot wiskunde worden door de commissie zeer lovend onthaald. Daarnaast neemt ook het Centrum voor Studie en Begeleiding initiatieven op het vlak van individuele risicobepaling. De studenten van de masteropleiding geografie menen dat ze in hun bacheloropleiding goed voorbereid werden op de masteropleiding en signaleerden geen aansluitingsproblemen.

De opleiding voldoet aan de formele eisen met betrekking tot de studieomvang: de studieomvang van de bacheloropleiding omvat ten minste 180 studiepunten.

Het didactisch concept aan de Vrije Universiteit Brussel is toegespitst op competentiegericht leren. De commissie is van mening dat dit concept aansluit bij de opleidingsdoelstellingen. De commissie stelt vast dat de doelstellingen en het concept aan de basis liggen van de wijze waarop de werkvormen werden ingevuld. Zij raadt de opleidingsverantwoordelijken evenwel aan om continu te blijven reflecteren over de verdere uitwerking van de zelfstudiecomponent. In een aantal opleidingsonderdelen is vernieuwing wenselijk en gebeurt de invulling van onderwijsvormen traditioneel. De kwaliteitsvolle excursies en het terreinwerk vormen een duidelijk sterk punt. Ook de talrijke presentaties worden zowel door de studenten als door de commissie als een troef gezien. De commissie acht de aanpak en opbouw betreffende Engelstalige literatuur voor een aantal opleidingsonderdelen op zeer adequate wijze ingevuld in termen van de voorbereiding van de studenten op het uitvoerige gebruik van Engelstalig leermateriaal in de masteropleiding. Zij stelt echter vast dat er voor andere opleidingsonderdelen een grote opportuniteit ligt in een uitvoeriger gebruik van handboeken en internationale literatuur. De commissie waardeert het veelvuldig gebruik van het interactieve leerplatform (Pointcarré). Ook wat betreft het leren werken met cartografische tools en GIS-software heeft zij geen opmerkingen.

De commissie stelt vast dat de organisatie van de evaluatieactiviteiten vlot verloopt. Ze stelt een voldoende brede waaier van evaluatievormen vast binnen de niet-periodieke evaluatie. De commissie waardeert het aanbod van presentaties, papers en tussentijdse evaluaties op het terrein, alsook de belangrijke plaats die de niet-periodieke evaluatie verhoudingsgewijs inneemt in het geheel van de evaluatie. Wat periodieke evaluaties betreft, betreurt de commissie dat het mondelinge gesloten boek examen als evaluatievorm domineert. De commissie heeft een steekproef aan examenopgaven bestudeerd en is van mening dat deze van voldoende kwaliteit zijn, maar dat het evenwicht tussen kennis en inzicht in bepaalde gevallen aandacht verdient. De opleidingsverantwoordelijken nemen de nodige maatregelen ter bevordering van de transparantie van de evaluatie. Bovendien blijkt uit de gesprekken dat de studenten een duidelijk beeld hebben van de verwachtingen. Specifiek met betrekking tot de evaluatie van de bachelorproef stelt de commissie een nood aan remediëring vast. De commissie waardeert de toekomstplannen met betrekking tot de transparantie van de evaluatie en suggereert om aanvullend een nota op te stellen ter verduidelijking van de verwachtingen.

Overwegingen NVAO:

De NVAO sluit zich aan bij de motivering van de visitatiecommissie voor de score voldoende voor het onderwerp Programma.

Conclusie NVAO:

De NVAO beoordeelt het onderwerp Programma als **voldoende**

5.3 Inzet personeel

Facet 3.1. Eisen professionele/academische gerichtheid

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 3.2 in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Facet 3.2. Kwantiteit personeel

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 3.3 in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Facet 3.3. Kwaliteit personeel

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 3.1 in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Samenvattend oordeel, weging van de facetten en motivering van het samenvattend oordeel over onderwerp 3: inzet personeel:

De commissie waardeert het feit dat het onderwijs binnen de bacheloropleiding in sterke mate verweven is met de activiteiten van de onderzoeksgroepen. Het onderzoek is van hoog niveau. De commissie heeft de lijst van publicaties in internationale toptijdschriften bekeken en stelt een behoorlijke onderzoeksoutput vast. Ook de betrokkenheid in internationale samenwerkingsverbanden is goed ingevuld. De commissie meent echter dat de vertegenwoordiging van de verschillende expertisegerieden

binnen de staf geoptimaliseerd kan worden. Een groot aandeel van de onderzoekers neemt deel aan internationale onderzoeksinitiatieven. De commissie is van mening dat dit meer aangewend kan worden met het oog op internationalisering van het onderwijs. Naast de academische focus beschikt het personeel volgens de commissie over voldoende kennis en inzicht in de beroepspraktijk om de professionele gerichtheid te garanderen.

De commissie werd tijdens haar bezoek geconfronteerd met een kleine opleiding met een beperkte staf die zichzelf op innovatieve en inventieve wijze in stand houdt. In het academiejaar 2000–2001 bedroeg de student/ZAP ratio 13,0. Voor het huidig academiejaar bedraagt de student/ZAP ratio 24,0. Dit is deels een gevolg van een groei van het studentenaantal. De evolutie is echter vooral een gevolg van het rationalisatie-effect dat optreedt door de masteropleiding gezamenlijk te organiseren en efficiënter gebruik te maken van de middelen. De commissie heeft de indruk dat de berekening van de stafbelasting voor verbetering vatbaar is qua transparantie. Zij is van mening dat er een duidelijke nood is aan het ontwikkelen van een duurzamer personeelsbeleid. De commissie beschouwt de huidige omkadering als een absoluut minimum om de opleiding met de huidige kwaliteit te verzorgen. Zij stelt evenwel vast dat de opleidingsverantwoordelijken zeer gemotiveerd zijn om binnen de beschikbare middelen toe te werken naar verbetering en zeer open staan voor suggesties om dit probleem aan te pakken.

De commissie heeft tijdens de bezoeken een hardwerkend docententeam gezien dat gekwalificeerd is voor de inhoudelijke, onderwijskundige en organisatorische realisatie van het programma. Vooral de gedrevenheid van de docenten heeft een beklievende indruk nagelaten. Ondanks de hoge werkdruk slaagt het personeel erin om een kwalitatief bachelorprogramma aan te bieden, waarover ook de studenten tevreden zijn. De commissie wenst haar nadrukkelijke waardering te formuleren voor de creatieve wijze waarop de opleidingsverantwoordelijken omgaan met de negatieve implicaties van de kleinschaligheid, zowel in personeelsaantallen als in studentenaantallen. De procedures bij aanstellingen, benoemingen, bevorderingen en evaluatie staan op punt. De commissie stelt tijdens de gesprekken vast dat binnen het personeelsbeleid een grote klemtoon ligt op onderzoek. Zij staat positief tegenover dit onderzoeksaccent en is van mening dat het academische gehalte hiermee gewaarborgd is. Met betrekking tot toekomstige verbeteringen, adviseert de commissie de opleidingsverantwoordelijken om het evenwicht tussen onderzoek en onderwijs in balans te brengen en ook het onderwijsluik een prominenter plaats te geven. Wat de onderwijsprofessionalisering betreft, stelt de commissie vast dat de aanpak met betrekking tot bijscholing voor verbetering vatbaar is. De commissie stelt vast dat dit momenteel geen aanleiding geeft tot problemen. De onderwijskundige en didactische kwaliteiten van het academisch personeel blijken uit de positieve evaluaties door studenten.

Overwegingen NVAO:

De NVAO sluit zich aan bij de motivering van de visitatiecommissie voor de score voldoende voor het onderwerp Inzet personeel.

Conclusie NVAO:

De NVAO beoordeelt het onderwerp Inzet personeel als **voldoende**

5.4 Voorzieningen

Facet 4.1. Materiële voorzieningen

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 4.1 in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Facet 4.2. Studiebegeleiding

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 4.2 in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Samenvattend oordeel, weging van de facetten en motivering van het samenvattend oordeel over onderwerp 4: voorzieningen:

De commissie stelt vast dat de faciliteiten, ondanks de beperkte middelen, toereikend zijn om het programma te realiseren, maar er een nood is aan renovatie van de onderwijs- en laboratoriumruimten. De studenten klagen ook over comfortproblemen, maar de commissie is van mening dat er toch belangrijke positieve initiatieven genomen zijn in de nieuwe gebouwen, waar een groot deel van de lessen doorgaan. De commissie stelt vast dat de bibliotheekvoorzieningen van de bacheloropleiding in transitiefase zijn, in die zin dat de bibliotheek van de vakgroep naar de centrale bibliotheek verhuist. Ze beschouwt dit als een interessante ontwikkeling. Ook de computerlokalen vindt de commissie prima in orde. Ze stelt vast dat ook de studenten de kwaliteit van de computerfaciliteiten, en het gebruik van ICT en multimedia binnen de opleiding positief evalueren.

De commissie heeft tijdens haar bezoek kunnen vaststellen dat de opvang met betrekking tot de kloof tussen secundair en hoger onderwijs op uitstekende wijze georganiseerd is. In deze context stelt zij ook een aantal goede initiatieven vast met betrekking tot werving van studenten. Ze heeft evenwel de indruk dat dit op intensieve, maar voorlopig weinig effectieve wijze gebeurt. In het licht van de kleine studentenaantallen en de vastgestelde uitval in de Brusselse opleiding acht de commissie het van belang om meer creatieve initiatieven te nemen. De studiebegeleiding tijdens het eerste bachelorjaar wordt door de commissie eveneens als zeer toereikend geacht. Ook in het 2de en 3de jaar worden gelijkaardige initiatieven genomen. De commissie waardeert vooral de afbouw van de begeleiding in functie van het bevorderen van een groeiende zelfstandigheid bij de studenten. De commissie stelt vast dat ook de docenten, gezien de kleinschaligheid van de opleiding, een laagdrempelig aanspreekpunt zijn.

Overwegingen NVAO:

De NVAO sluit zich aan bij de motivering van de visitatiecommissie voor de score voldoende voor het onderwerp Voorzieningen.

Conclusie NVAO:

De NVAO beoordeelt het onderwerp Voorzieningen als **voldoende**

5.5 Interne kwaliteitszorg

Facet 5.1. Evaluatie resultaten

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 5.1 in het visitatierapport.
De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Facet 5.2. Maatregelen tot verbetering

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 5.2 in het visitatierapport.
De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Facet 5.3. Betrekken van medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 5.3 in het visitatierapport.
De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Samenvattend oordeel, weging van de facetten en motivering van het samenvattend oordeel over onderwerp 5: interne kwaliteitszorg:

De commissie is van mening dat het huidige instrumentarium de opleidingsverantwoordelijken in staat stelt om kort op de bal te spelen met betrekking tot alle kwaliteitsaspecten. De overlegwerking in de verschillende raden en commissies gebeurt op adequate wijze. De onderwijsevaluatie gebeurt online na elk semester. De commissie is van mening dat er een nood is aan strategieën om een voldoende grote respons te garanderen. Omwille van de hoge personeelsbelasting suggereert zij om instrumenten te ontwikkelen die de mogelijkheid bieden om ook de docentenbelasting op te volgen.

De commissie vindt dat de overgang werd aangegrepen om te herbezinnen over kwaliteitsaspecten. Dit gaf aanleiding tot een verbetering van de opleiding. Bovendien wordt de invoering van het stelsel goed opgevolgd en worden knelpunten tijdig gesignaleerd. Ook de ontwikkeling van de nieuwe structuur van de bacheloropleiding, die vanaf 2010 geïmplementeerd wordt, wordt door de commissie onthaald als een voorbeeld van de wijze waarop de faculteit rekening houdt met de resultaten binnen het interne kwaliteitszorgsysteem. In het zelfevaluatierapport worden de aanbevelingen uit het visitatierapport van de onderwijsvisitatie van 2001 geciteerd en wordt per punt de opvolging toegelicht. De commissie meent dat deze aanbevelingen over het algemeen voldoende opgevolgd zijn. Het zelfevaluatierapport werd door de commissie onthaald als een eerlijk document dat op een open, leesbare, volledige en zelfkritische wijze geschreven is.

De commissie stelt een kleine organisatie vast waarin gemotiveerde studenten en hardwerkende docenten binnen korte communicatiekanalen samenwerken aan onderwijskwaliteit. Ze waarschuwt echter voor de gevaren van een informele aanpak op opleidingsniveau rond het betrekken van de verschillende geledingen in het kwaliteitszorgsysteem en is dan ook van mening dat een nood aan formalisering zich opdringt. Wat de betrokkenheid van de afgestudeerden betreft, wordt in het zelfevaluatierapport een centrale alumni-enquête aangehaald. De commissie betreurt echter het feit dat er geen alumni aanwezig zijn in de opleidingsraad.

Overwegingen NVAO:

De NVAO sluit zich aan bij de motivering van de visitatiecommissie voor de score voldoende voor het onderwerp Interne kwaliteitszorg.

Conclusie NVAO:

De NVAO beoordeelt het onderwerp Interne kwaliteitszorg als **voldoende**

Resultaten

Facet 6.1. Gerealiseerd niveau

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 6.1 in het visitatierapport. De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Facet 6.2. Onderwijsrendement

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 6.2 in het visitatierapport. De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Samenvattend oordeel, weging van de facetten en motivering van het samenvattend oordeel over onderwerp 6: resultaten:

De commissie is van mening dat de examens een voldoende hoog niveau garanderen om na een positieve doorloop van het opleidingstraject door te stromen naar de masteropleiding. De examenvragen zijn in bepaalde gevallen nogal eng gericht op kennis, maar zijn over het algemeen van voldoende hoog niveau. De huidige masterstudenten verklaarden tijdens de hearing dat ze tevreden zijn over de bacheloropleiding en voelen zich gewapend om de gezamenlijke masteropleiding aan te vatten. Voor de opleidingsverantwoordelijken blijft de doorstroming naar de masteropleiding de onderliggende legitimiteit voor het opstellen van het programma. Toch waardeert de commissie het feit dat ook rekening gehouden wordt met de toegang tot de arbeidsmarkt en de toegang tot masteropleidingen aan andere instellingen en in andere disciplines. Zoals aangegeven, raadt de commissie de opleidingsverantwoordelijken aan om de bachelorproef te optimaliseren. Uit een aantal sterke bachelorproeven kan de commissie afleiden dat de afgestudeerden een hoog niveau kunnen behalen. De commissie stelt echter vast dat het niveau wisselend is en is dan ook van mening dat deze variatie aandacht verdient. Wat de realisatie van internationalisering binnen de bacheloropleiding betreft, merkt de commissie op dat de onderzoeksgroepen zeer internationaal werken. De klemtoon ligt op bachelorniveau vooral op het confronteren van studenten met Engelstalige vakliteratuur, al dan niet ter voorbereiding van een internationaal uitwisselingsproject en op het oefenen met presentaties in het Engels. Tot op heden heeft de bacheloropleiding geen studenten afgeleverd die rechtstreeks zijn ingetreden in de arbeidsmarkt. Wel vindt meer dan de helft van de ondervraagden dat ze onvoldoende werden ingelicht over beroepsmogelijkheden.

Een belangrijk knelpunt is de geringe en fluctuerende instroom van studenten. Ook de doorstroom beschouwt de commissie als aan de lage kant. Het aantal generatiestudenten vertoont bovendien schommelingen. De commissie stelt echter vast dat er goede probleemanalyses zijn gemaakt en dat daaruit afgeleide acties tot verbetering aangewezen zijn. De faculteit heeft op dat punt al initiatieven genomen. Zo is recentelijk een onderzoek naar de uitval opgestart.

Overwegingen NVAO:

De NVAO sluit zich aan bij de motivering van de visitatiecommissie voor de score voldoende voor het onderwerp Resultaten.

Conclusie NVAO:

De NVAO beoordeelt het onderwerp Resultaten als **voldoende**

6 Oordelen visitatiecommissie

De onderstaande tabel geeft per onderwerp en per facet het oordeel van de visitatiecommissie uit hoofdstuk 5 weer.

Onderwerp	Oordeel	facet	oordeel
1 Doelstellingen	voldoende	1.1 niveau en oriëntatie	voldoende
		1.2 domeinspecifiek referentiekader	voldoende
2 Programma	voldoende	2.1 eisen gerichtheid	voldoende
		2.2 relatie doelstellingen - programma	voldoende
		2.3 samenhang programma	voldoende
		2.4 studielast	voldoende
		2.5 toelatingsvoorwaarden	goed
		2.6 studieomvang	voldoende
		2.7 afstemming tussen vormgeving en inhoud	voldoende
		2.8 beoordeling en toetsing	voldoende
		2.9 masterproef ⁴	nvt
3 Inzet personeel	voldoende	3.1 eisen gerichtheid	voldoende
		3.2 kwantiteit	voldoende
		3.3 kwaliteit	voldoende
4 Voorzieningen	voldoende	4.1 materiële voorzieningen	voldoende
		4.2 studiebegeleiding	goed
5 Interne kwaliteitszorg	voldoende	5.1 evaluatie resultaten	goed
		5.2 maatregelen tot verbetering	voldoende
		5.3 betrokkenheid	voldoende
6 Resultaten	voldoende	6.1 gerealiseerd niveau	voldoende
		6.2 onderwijsrendement	voldoende

Eindoordeel van de visitatiecommissie: positief

O: onvoldoende; V: voldoende; G: goed; E: excellent

⁴ Enkel voor masteropleidingen

7 Oordelen NVAO

De onderstaande tabel geeft per onderwerp het oordeel van de NVAO weer.

Onderwerp	oordeel
1 Doelstellingen	voldoende
2 Programma	voldoende
3 Inzet personeel	voldoende
4 Voorzieningen	voldoende
5 Interne kwaliteitszorg	voldoende
6 Resultaten	voldoende

Eindoordeel van de NVAO: positief

O: onvoldoende; V: voldoende

8 Opmerkingen en bezwaren van instelling

Conform de bepalingen vermeld in de handleiding accreditatie kan een instelling opmerkingen en bezwaren formuleren op het ontwerp van accreditatierapport.

De instelling heeft geen opmerkingen en/of bezwaren geformuleerd op het ontwerp van accreditatierapport.

Het accreditatierapport is tot stand gekomen op basis van een externe beoordeling van de opleiding Bachelor in de geografie (academisch gerichte bachelor) van Vrije Universiteit Brussel uitgevoerd door Vlaamse Interuniversitaire Raad.

Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO)

Parkstraat 28

Postbus 85498 | 2508 CD DEN HAAG

T 31 70 312 23 00

F 31 70 312 23 01

E info@nvaio.net

W www.nvaio.net

Aanvraagnummer #4094

De accreditatie geldt vanaf de aanvang van het academiejaar 2010-2011 tot het einde van academiejaar 2017-2018.